
ENGLANNINKIELINEN PEREHDYTYSOPAS
Hämeen ammattikorkeakoulun hoitotyön vaihto-opiskelijoille

Ammattikorkeakoulun opinnäytetyö

Hoitoyön koulutusohjelma

Lahdensivu syksy 2015

Iina Laine

Marika Laukola

LAHDENSIVU
Hoitotyön koulutusohjelma
Sairaanhoitaja (AMK)

Tekijät	Ina Laine & Marika Laukola	Vuosi 2015
Työn nimi	Englanninkielinen perehdytysopas HAMK:n hoitotyön vaihto-opiskelijoille	

TIIVISTELMÄ

Toiminnallisen opinnäytetyön tarkoituksena oli tuottaa englanninkielinen perehdytysopas Hämeen ammattikorkeakoulun hoitotyön koulutusohjelman vaihto-opiskelijoille, jotka tulevat Hämeenlinnaan työharjoitteluun. Hämeen ammattikorkeakoulu toimii myös opinnäytetyön toimeksiantajana.

Vaihto-opiskelua pidetään tärkeänä monikulttuuristen taitojen oppimismenetelmänä hoitoalalla. Vaihto-opiskelu tarjoaa monia haasteita, mutta myös mahdollisuuksia sekä yksilölle että yhteisölle. Kielelliset ongelmat, ennakokoluut ja kulttuuriset eroavaisuudet voivat aiheuttaa ulkomaalaisen opiskelijan ja suomalaisen työyhteisön välillä väärinkäsityksiä, syrjimistä ja jopa rasistista käyttäytymistä. Toisaalta monikulttuurisuus mahdollistaa uusien tapojen ja näkemysten oppimisen hoitoalalla. Suomalaiset voivat oppia muista kulttuureista tulevilta uusilta käytäntöjä ja vaihtoehtoisia tapoja toimia.

Lähdemateriaalia ei ollut kovin paljon saatavilla opinnäytetyön aiheeseen liittyen. Pääasiallisina lähteinä on kuitenkin käytetty monikulttuurisuuteen pohjautuvaa kirjallisuutta sekä erilaisia tutkielmia.

Toiminnallisen opinnäytetyön tuloksena syntyi sähköinen opas, jonka vaihto-opiskelijat saavat tarkasteltavakseen jo ennen Suomeen saapumista. Oppaan tarkoituksena on tiivistää samaan tietopakettiin tärkeitä tietoja koulusta ja työharjoittelusta sekä niiden käytänteistä. Opas toimii opiskelijan apuna koko työharjoittelun ajan.

Avainsanat Hoitotyö, monikulttuurisuus, vaihto-opiskelu, perehdytys

Sivut 21 s. + liitteet 10 s.

LAHDENSIVU
Degree Programme in Nursing
Registered Nurse

Authors	Iina Laine & Marika Laukola	Year 2015
Subject of Bachelor's thesis	Practical training – Study guide for international nursing students in HAMK	

ABSTRACT

The idea of this thesis was to produce a guide for nursing exchange students in Häme University of Applied Sciences who come to Hämeenlinna, Finland for a practical training. Häme University of Applied Sciences was also the principal in this thesis.

Student exchange is kept as an important way to learn multicultural skills in caring industry. Student exchange offers many challenges and possibilities for an individual and community. Lingual problems, prejudices and cultural differences may cause misunderstandings, discrimination and even racist behavior between a foreign student and Finnish work community. On the other hand, multiculturalism makes learning new habits and different points of view possible in nursing industry. Finnish people can learn new practice and alternative ways of working from people coming from other cultures.

There was not that much information concerning the theme of the thesis. The main source used is literature based on multiculturalism. Master theses were also used.

As the result of the thesis developed an electrical guide which is going to be given to the exchange students already before they arrive in Finland. The meaning of the guide is to sum up the most important things students should know about school and practice placement. The guide will be helping the students all the way their training period.

Keywords Nursing, multiculturalism, student exchange, orientation

Pages 21 p. + appendices 10 p.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
2	VAIHTO-OPISKELU KORKEAKOULUISSA	2
3	MONIKULTTUURINEN HOITOTYÖ	3
3.1	Monikulttuurisen hoitotyön mahdollisuudet	4
3.2	Monikulttuurisen hoitotyön haasteet	5
4	PEREHDYTYS	6
4.1	Opettajan ja ohjaajan vastuu työharjoittelussa	7
4.2	Opiskelijan vastuu työharjoittelussa	8
5	OPPAAN SISÄLTÖ	10
5.1	Hoitotyö ja hoitotyön koulutus Suomessa	11
5.2	Harjoittelun käytänteet	12
5.3	Suomen kielen taito ja opiskelu	14
6	OPINNÄYTETYÖN PROSESSI	14
6.1	Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet	15
6.2	Suunnittelu	15
6.3	Toteutus	16
6.4	Arviointi	17
7	POHDINTA	18
	LÄHTEET	20

Liite 1. Practical training – study guide for nursing students.

1 JOHDANTO

Opinnäytetyömme on toiminnallinen ja sen tavoitteena oli tuottaa perehdytysopas Hämeen ammattikorkeakoulun vaihto-opiskelijoille. Hoitoalan monikulttuurisuus ja kansainvälistyminen kiinnostavat opinnäytetyön tekijöitä. Toisella tekijöistä on myös itsellään kokemus työharjoitteluvaihdosta ulkomailla, joten aiheen valitseminen tuntui luonnolliselta.

Hämeen ammattikorkeakoulun internetsivuilla on runsaasti tietoa vaihto-opiskelijoille Suomesta ja käytännön asioista opiskeluun ja harjoitteluun liittyen. Hämeenlinnaan vaihtoon tuleville hoitotyön opiskelijoille ei kuitenkaan ole alakohtaista opasta, joka tiivistäisi tärkeimmät tiedot ja vinkit yhteen nippuun. Oppaamme tarkoituksena on toimia tietopakettina työharjoitteluvaihtoon tuleville hoitotyön opiskelijoille ja helpottaa heidän perehdytystään suomalaiseen hoitotyön kulttuuriin.

Tavoitteenamme on, että opas lähetetään sähköpostilla vaihto-opiskelijoille jo ennen vaihtoa. Näin oppaamme tukee vaihto-opiskelijoiden saamaa perehdytystä Suomessa.

Oppaaseen olemme keränneet niitä asioita, joita harjoitteluun tullessa on hyvä tietää. Oppaan sisällysluettelon luomiseen olemme hyödyntäneet omaa kokemusta ensimmäisestä harjoittelusta ja siitä, mitä asioita halusimme tietää. Apunamme oppaan sisällön luomisessa toimi myös koulumme kansainvälisyys- ja palvelukoordinaattori.

Oppaassamme olemme halunneet kertoa lyhyesti sairaanhoitajaksi opiskelusta ja harjoittelun käytänteistä Suomessa. Oppaasta löytyy vastauksia harjoitteluun liittyviin yleisimpiin kysymyksiin ja hyödyllisiä linkkejä liittyen suomalaiseen kulttuuriin ja opiskeluun. Lisäksi liitimme mukaan pienen hoitotyön englanti-suomi sanaston.

Teoriaosuudessa kirjoitimme vaihto-opiskelusta ja monikulttuurisuudesta hoitotyössä sekä niiden mukanaan tuomista haasteista ja mahdollisuuksista.

2 VAIHTO-OPISKELU KORKEAKOULUISSA

Noin 8000 korkeakouluopiskelijaa saapuu Suomeen vuosittain suorittamaan vaihto-opiskeluaan. Saman verran Suomesta lähtee opiskelijoita ulkomaille. Ammattikorkeakoulujen vaihtoluvut ovat hieman matalammat kuin yliopistojen, mutta kun tarkastellaan terveys- ja hyvinvointialaa, vaihtoluvut ovat ammattikorkeakouluilla suuremmat. Suomeen saapuu noin 500 ulkomaalaista sosiaali-, terveys- ja liikunta-alan opiskelijaa vuosittain (Abdelhamid, Juntunen & Koskinen 2009, 59.)

Oppimisen kannalta suositeltava vaihto-aika on kolmesta kuukaudesta vuoteen. Ulkomaista vaihto-opiskelua pidetään tärkeänä monikulttuuristen taitojen oppimismenetelmänä myös hoitoalalla. Tutkimusten mukaan opiskelijavaihto ulkomailla voi globaalien ymmärryksen kasvun lisäksi kehittää opiskelijan persoonallisuutta, ammatillisia valmiuksia ja kognitiivisia taitoja. (Abdelhamid ym. 2009, 59.)

Vaihto-opiskeluaika voi olla myös haasteellista ja vaihdon onnistumiseen vaikuttavat monet itsestä riippumattomat tekijät, kuten esimerkiksi vaihto-opiskelun järjestelyt. Myös opiskelijan persoonallinen kypsyyden ja valmius vaikuttavat paljon esimerkiksi kokemukseen vastoinikäymisistä. Suuri erilaisuus kodin ja isäntäkulttuurin välillä, kielitaidon puute sekä vaihtomaan kulttuurin vaikutuspiirin ulkopuolelle jääminen lisäävät vaihdon haasteellisuutta. (Abdelhamid ym. 2009, 59.)

Kulttuuriin sopeutumista helpottaa riittävän ajoissa aloitettu valmistautuminen vaihtoon. Etenkin kielitaidon puute voi lisätä vaaraa, että opiskelija jää isäntäkulttuurin ulkopuolelle, joten isäntäkoulun panostus turvallisen ihmissuhdeverkon rakentamiseen on merkittävä. Järjestämällä kontakteja paikallisiin opiskelijoihin sekä tutor-opettajaan, jotka tukevat ammatillista oppimista, isäntäkoulu helpottaa paikallisten kontaktien syntymistä. (Abdelhamid ym. 2009, 60.)

Suomessa on kehitetty hoitotyön vaihto-opiskelijoille kulttuurisen kompetenssin malli, joka kokoaa yhteen ulkomaiseen vaihto-opiskeluun liittyvät oppimisen osa-alueet. Vaihto-opiskelijan oma kasvu sekä kulttuuria ja ihmisoikeuksia kunnioittavan hoitotyön työskentelytavan oppiminen ovat kulttuurisen kompetenssin ydin. Ydintä kehystää kulttuurinen tahto, kulttuurinen itsetuntemus, kulttuuritieto, kulttuuriset kontaktit ja kielitaito, jotka edistävät kulttuurisen kompetenssin kehittymistä ja parhaillaan muodostavat positiivisen oppimisprosessin kehän. (Abdelhamid ym. 2009, 60)

Jotta positiivisen oppimisen kehä voi käynnistyä vaihdon aikana, tarvitsee hoitotyön vaihto-opiskelija ympärilleen ihmissuhteiden tukiverkoston. Isäntäkulttuurin jäsenistä koostuva tukiverkosto ehkäisee opiskelijan yksin jäämistä tai linnoittautumista omaa kulttuuria edustavien ihmisten suojaan. (Abdelhamid ym. 2009, 60.)

Positiivisen oppimisen kehän taustalla on opiskelijan oma tahto oppia erilaisuutta, kyky tunnistaa omia kulttuurisia asenteita ja kykyä omaksua tietoa vieraasta kulttuurista sekä rohkeutta ylittää kielimuuri. Tahto oppia erilaisuutta yleensä riittää käynnistämään positiivisen oppimisen kehän. Kun opiskelija uskaltaa astua oman mukavuusalueen ympärille haastamaan itseään, hänen itsetuntonsa vahvistuu, jolloin kulttuurisen itsetuntemuksen kehittyminen voi käynnistyä. Tälle vaiheelle on ominaista tarkastella omia kult-

tuurisia arvoja ja asenteita sekä omaa toiseuden kokemusta. Jotta kulttuurinen kompetenssi voi kehittyä, tarvitaan myös tietoa isäntäkulttuurista ja sen hoitotyön kulttuurista. (Abdelhamid, Juntunen, Koskinen 2009, 61–62.)

Kulttuurisen kompetenssin ja kulttuurisen tiedon kasvuun tarvitaan monikulttuurisia ihmiskontakteja, keskustelutukea isäntäkoulun opettajilta, opiskelijoilta ja myös harjoittelupaikan henkilökunnalta. Opiskelijan ammatti-identiteettiä kasvattaa lisäksi onnistuneet asiakaskontaktit. (Abdelhamid ym.2009, 62.)

Kielimuurin ylittäminen on kielitaitoa tärkeämpää ja sen ylittämiseksi opiskelijalle tulee tarjota isäntämaan kielen opetusta, mieluusti jo ennen vaihtoa. Tärkeintä kielimuurin ylittämisessä on kuitenkin rohkaista opiskelijaa kommunikoimaan. Puutteellinen kielitaito voi opettaa muita tärkeitä asioita, kuten havainnointia, sekä kehittää non-verbaalisia kommunikointitaitoja. Vaihto-opiskelijan itseluottamuksen kasvaminen ja tuntemus, että alkaa vähitellen tulla vieraan kulttuurin jäseneksi sekä kyky asettua toisen ihmisen asemaan ovat kehittymisen taustatekijöitä. Vaihtokokemuksen jälkeen opiskelijan on esimerkiksi helpompi ymmärtää miten hämmentyneeksi ja yksinäiseksi sairaalahoidossa oleva vieraan kulttuurin edustaja voi itsensä tuntea. (Abdelhamid ym. 2009, 62.)

3 MONIKULTTUURINEN HOITOTYÖ

Monikulttuurisuus on käsitteenä nuori, vaikka ilmiönä onkin vanha. Suomeen sana on tullut 1990-luvulla, ennakoivissa maahanmuuttajamäärien kasvua. Käsitteellä tarkoitetaan erilaisten ihmisten ja ihmisryhmien elämistä samassa ajassa ja tilassa. Sana viittaa yhteiskuntaan, jossa vallitsee kulttuurien kirjo, suvaitsevaisuus kulttuurien välillä ja palvelujen monipuolisuus. (Abdelhamid ym. 2009, 18.)

Termejä kulttuuri ja monimuotoisuus on tyypillisesti hoitotyössä käytetty kuvailemaan ilmiötä, jossa hoidetaan potilasta, jonka arvot, tausta, uskomukset ja käytös ja tavat eroavat hoitajan kulttuurista. Hoitotyössä tarve oppia erilaisista kulttuureista on kasvanut kuilun myötä, joka on muodostunut hoitotyön ammattilaisten ja potilaan välille. Kulttuurierojen ymmärtämättömyys voi aiheuttaa todellista harmia potilaalle. Kulttuuri sanana sisältää ajatuksen yhteisistä arvoista, yhteisestä kielestä ja tavoista jotka ryhmä ihmisiä jakaa keskenään. Kulttuurin ymmärtäminen vaikuttaa siihen, miten ymmärtää yksilöä ja hänen perhettään. (Kaakinen, Gedaly-Duff, Coelho & Hanson 2010, 152.)

Monikulttuurisuudesta ja sen ymmärtämisestä puhuttaessa termit kulttuurillinen tietoisuus ja kulttuurillinen sensitiivisyys kuvaavat taitoja ymmärtää omaa ja vierasta kulttuuria. Kulttuurillinen tiedostaminen on omaan kulttuuriin liittyvien arvojen ja tapojen tunnistamista, kun taas kulttuurillinen sensitiivisyys tarkoittaa muiden kulttuurien huomiointia ja niihin tutustumista. (Kaakinen ym 2010, 156.)

Kulttuurillinen sensitiivisyys auttaa huomioimaan erilaisten näkemysten merkityksen. Toisen uskomukset, arvot, tieto ja käytös voi erota suuresti hoitajan edustamasta kulttuurista. Kulttuurinen sensitiivisyys vaatii hoitajalta myötätuntoa ja taitoja ottaa omaan huomioon näitä kulttuurisia eroja, kuitenkin samalla toteuttaen hoitotyötä säännösten mukaisesti. Jotta hoitajan on mahdollista huomioida vieras kulttuuri hoitotyössään, tulee hänen myös tuntea itsensä, oma kulttuurinsa ja sen tuomat arvot. Lisäksi hoitajan tulee huomioida alan säädökset ja lakiin liittyvät vaatimukset. (Kaakinen ym. 2010, 156.)

Monet kulttuuriset erot liittyvät juuri terveyteen ja sen määrittelyyn, joten länsimainen määritelmä ihmisen terveydestä kokonaisuutena ei välttämättä päde. Myös käsitys sairaudesta ja sairauden tunteesta sekä sairauden määrittely ja hoitokeinot voivat olla hyvin erilaisia. Tavot hoitaa sairauksia vaihtelevat myös kulttuurin mukana länsimaisen sairauden hoidon nojattessa tutkittuun tietoon. Kansanparantajat ja erilaisiin uskomuksiin perustuvat hoidot ovat tavallisia monissa kulttuureissa. (Kaakinen ym. 2010, 157.)

Kansainväliset standardit - National Standards for Culturally and Linguistically Appropriate Services in Health Care - ohjaavat monikulttuurillista hoitotyötä oikeaan suuntaan. Standardien avulla pyritään kansainvälisesti tasaiseen laatuun ja turvaamaan potilaan asema ja oikeudet. Standardien avulla halutaan turvata potilaalle ymmärrettävää ja arvostavaa hoitoa, huomioiden kulttuuriset seikat. Standardit pureutuvat myös henkilöstörakenteeseen. Olisi suotavaa rekrytoida ihmisiä eri kulttuureista terveydenhuollon organisaation joka tasolle. Standardit ohjeistavat myös kouluttamaan henkilöstöä kohtaamaan eri kulttuuritaustoista tulevia ihmisiä. (Kaakinen ym. 2010, 158.) Suomessa on myös laki potilaan oikeuksista, joka turvaa vieraskielisenkin potilaan aseman.

Monikulttuurinen hoitotyö voi olla haastavaa ja kiinnostavaa hoitajan kotimaassa, mutta kasvaa uusiin mittasuhteisiin hoitajan ylittäessä maiden välisiä rajoja ja sopeutuessa työskentelemään vieraassa kulttuurissa. Hoitaja voi kokea olevansa eristynyt oman kulttuurinsa tavoista ja arvoista. Uusi kulttuuri voi luoda täysin erilaiset odotukset kahdeksan tunnin työvuorolle kuin kotimaassa. Uudessa kansainvälisessä ympäristössä hoitajan on opeteltava uudenlainen hoitotyön ja terveyden edistämisen kulttuuri. Hoitajan on myös määriteltävä asemansa uudestaan uudenlaisessa kulttuurissa ja työyhteisössä sekä tutkailla omaa ajatusmaailmansa liittyen oman kulttuurin ja uuden kulttuurin välisten erojen yhteensovittamiseksi. (Kaakinen ym. 2010, 170.)

Kansainvälinen hoitotyö tarjoaa mahdollisuuden ymmärtää vierasta kulttuuria, mutta sisältää myös mahdollisuuden kulttuurishokista, joka voi vaikuttaa terveyteen kokonaisvaltaisesti. Uuteen kotimaahan integroitava hoitaja tarvitsee tukea myös työyhteisöltä. (Kaakinen ym. 2010, 152)

Ulkomaalaistaustaisen henkilöstön integroituminen työelämäänsä sekä asettuminen ja osallistuminen uuden kotimaan yhteiskuntaan nähdään maahanmuuttajalle monimuotoisena prosessina. Kotoutumisella eli akkulturaatiolla tarkoitetaan maahanmuuttajan kykyä säilyttää oma kulttuurinsa osana identiteettiään samalla kun hän omaksuu uuden kotimaansa kulttuuria ja toimintamalleja. (Aalto, Elovainio, Heponiemi, Hietapakka, Kuusio & Lämsä 2013, 25.)

3.1 Monikulttuurisen hoitotyön mahdollisuudet

Diversiteetti eli monimuotoisuus kattaa ihmiselämän kirjon yksilö- ja yhteisötasolla liittyen etnisiin ja kansallisiin kulttuureihin. Diversiteettiin sisältyvät myös läpi elämän muuttuvat seikat, kuten ikä, terveydentila, perhe, koulutus ja statukset. Ihminen tuo aina koko paketin mukanaan, kun hänet palkataan töihin. Diversiteettiä vaaditaan moniulotteiseen havaitsemiskykyyn, jotta asiat voidaan nähdä poikkeavasti. Eri tavalla ajattelevat ja näkevät ihmiset pystyvät tekemään rohkeita muutosehdotuksia. (Lahti 2014, 19–20.)

Ulkomaalaistaustaisista työntekijöistä on hyötyä koko työyhteisölle. Maahanmuuttajat tuovat työyhteisöihin uusia näkökulmia, oivalluksia ja taitoja vanhentuneiden tilalle. Monikulttuurisuus parantaa tuloksellisuutta ja tehokkuutta. Palvelukyky monipuolistuu ja kulttuurien integroituminen parantuu. Monikulttuurisuuteen perehtyminen auttaa työyhteisöä kehittämään toimintatapojaan. Ulkomaalaistaustaisten erilaiset työtavat ja kiitollisuus koulutuksesta, työterveydenhoidosta ja -turvallisuudesta ovat mietinnän aiheita muille. (Lahti 2014, 61.)

Erityisesti hoitoalalla, kuten vanhusten- ja lastenhoidossa sekä sairaaloissa maahanmuuttajien työotteesta on hyviä kokemuksia. Monissa kulttuureissa on itsestään selvää, että vanhuksia kunnioitetaan ja arvostetaan, eikä heitä jätetä yksin. Tehtävien suorittamisen sijaan työn tarkoitus on hyvinvoinnin edistäminen. Tämä asenne näkyy muun muassa suhtautumisessa asiakkaisiin, työtovereihin ja esimiehiin. Monelle suomalaiselle työpaikalle tulevalle vieraan kulttuurin edustajalle on itsestäänselvyys olla kohtelias ja hymyilevä. (Lahti 2014, 58.)

Sanna Pirinen (2015) kertoo pro gradu -tutkielmassaan kansainvälisen sairaanhoidon opiskelun hyödyistä opiskelijoille. Tutkielman mukaan kansainväliset sairaanhoidon opiskelujaksot on useimmiten koettu antoisiksi ja hyväksi. Kansainvälinen opiskelu lisää persoonallista ja ammatillista kasvua. Selviytymiskeinot ja itsetunto parantuivat. Lisäksi sosiaaliset taidot ja ystävyysuhteet kehittyivät. Kansainvälisen opiskelun avulla opiskelijat pääsevät vertailemaan oman maan terveystajajärjestelmää kohdemaahan, mikä synnyttää uusia ideoita ja ajatuksia. Ulkomailla opiskelevat oppivat kyseenlaistamaan vanhoja käytäntöjä ja löytämään uusia ja vaihtoehtoisia tapoja toimia.

Kielelliset haasteet kehittävät kognitiivisia taitoja. Niistä selviytyminen kasvattaa itsetuottamusta ja selviytymistaitoja. Sanaton viestintä sekä ilmeiden ja eleiden tarkkailu tehostuvat. Yhteisen kielen puuttuminen auttaa ymmärtämään, mikä on hoitotyön keskeisin ydin. Hoitaminen ei ole pelkkää teknistä suoritusta. (Pirinen 2015.)

3.2 Monikulttuurisen hoitotyön haasteet

Kuten kaikkialla yhteiskunnassa, myös hoitotyössä esiintyy syrjintää. Syrjintä voi kohdistua ihmisen kulttuurisen tai etnisen erilaisuuden lisäksi ikään, sukupuoleen, uskoon, sairauksiin, seksuaaliseen suuntautumiseen tai mihin tahansa ihmisten välisiin eroihin. Vaikka ennakkoluulot nähdään eräänlaisena suojaimekannuksina uutta ja erilaista kohdatessa, on niistä vapautuminen erityisen tärkeää, sillä eettiset ongelmat nousevat usein esiin erilaisen kohtaamisessa. (Abdelhamid ym. 2009, 95.)

Syrjinnän kokemukset ovat yleisiä kansainvälisillä sairaanhoitajaopiskelijoilla. Erityisesti syrjintää koetaan käytännön harjoitteluiden aikana sekä potilaiden että hoitohenkilökunnan toimesta. Kansainväliselle opiskelijalle jää usein pelkän sivustaseuraajan rooli, kun häneen ja hänen osaamiseensa suhtaudutaan epäluuloisesti. Jotkut potilaat eivät anna opiskelijoille lupaa tehdä heille toimenpiteitä. Syrjinnän kokemukset johtavat itsetunnon laskuun ja vetäytymiseen ryhmästä. Kynnys tuoda itseään esille tai kertoa omista vaikeuksista kasvaa, sillä opiskelijat eivät halua aiheuttaa ylimääräistä vaivaa. (Pirinen 2015.)

Rasismi tarkoittaa ideologiaa, jolla ihmisiä jaotellaan syntyperänsä mukaan biologisiin ja sosiaalisiin ominaisuuksiin pohjautuviin rotuihin. Tieteessä on jo vuosikymmeniä sitten osoitettu, että ihmiskuntaa ei voi jaotella rotuihin, mutta silti rasismia esiintyy edelleenkin tämän päivän yhteiskunnassamme. Rasismin ideologia on myös saanut uuden muodon; kulttuurirasimin. Kulttuurirasismi korostaa kulttuurien erillään pitämistä. Kulttuuri tulkitaan absoluuttisena ja muuttumattomana. (Abdelhamid ym. 2009, 95.)

Hoitotyössä rasismi näyttäytyy useimmiten epäsuorasti torjuvana, vihamielisenä ja etäisenä suhtautumisena, epäkohteliaana puhutteluna tai non-verbaalina peitettynä viestintänä. Yhteiskunnan palvelujärjestelmä voi tulkita erilaiset potilaat vaikeiksi. Yksilöiden ja perheiden ongelmat tulkitaan kaikkia maahanmuuttajia, väestöryhmiä tai kansallisuuksia koskeviksi ongelmaksi. Erilaisuuteen voi suhtautua kaksijakoisesti, olipa se sitten fyysistä, psyykkistä, etnistä tai mitä hyvänsä. Erilaisuudesta voi tulla määrittävä ominaisuus tai se voi olla näkymätöntä. (Abdelhamid ym. 2009, 95.)

Erilaisuuden noustessa ainoaksi määrittäväksi tekijäksi voi yksilö kohdata räikeääkin epätasa-arvoista kohtelua. Toisaalta jos ihmisten välisiä eroja ei tunnusteta, tai niihin suhtaudutaan välinpitämättömästi, suljetaan ihmisiä ja ihmisryhmiä pois. Nähdessään ihmisen esimerkiksi vain maahanmuuttajana, voi hoitaja huomaamattaan pakottaa valtakulttuuriin kuulumattoman potilaan noudattamaan kulttuurinsa arvoja, uskomuksia ja tapoja. (Abdelhamid ym. 2009, 96.)

Eroavaisuudet ihmisten välillä ovat mukana kaikessa asiakastyössä, myös hoitajan ja potilaan kohtaamisissa. Herkkyys tunnistaa eroja on tärkeää. Lisäksi on hyvä tietää, miten erilaisuus vaikuttaa potilaan hoitotyöhön tai itsehoitoon. Monikulttuurinen hoitotyö tarkoittaa potilaan kuulemista, hänen näkemistään monien identiteettien omistajana ja toteuttajana. (Abdelhamid, ym. 2009, 96.)

Maahanmuuttajien kanssa työskentely voi herättää hoitajissa pelkoa, että heidän asiantuntijuutensa katoaa. Kuitenkin maahanmuuttajien avun tarve, yksinäisyys ja mielen-terveysongelmat ovat samanlaisia kuin suomalaisillakin. Hoitajan ja potilaan välinen suhde on erityisen haavoittuva hoitajan ollessa valtaväestön edustaja, jolla ei ole herkkyyttä suhtautua erilaisuuteen. (Abdelhamid ym. 2009, 97.)

4 PEREHDYTYS

Perehdyttäminen tarkoittaa vastaanottoa ja alkuohjausta, joka tapahtuu työpaikalla. Työyhteisöön kuulumisen tunne ja sen aikaansaaminen uudelle työntekijälle on perehdytyksen yksi keskeisimmistä tavoitteista. Kaikki ne toimenpiteet, joiden avulla perehdytettävä oppii tuntemaan työpaikkansa, sen toimintatavat, ihmiset sekä työtoverit ja joilla tuetaan uutta yksilöä työn alussa, ovat perehdyttämistä. (Kupias & Peltola 2009, 18–19.)

Korhosen ja Puukarin (2009) mukaan uuteen työpaikkaan tuleva työntekijä tarvitsee aina ohjausta. Erilaisesta kulttuuri- ja kielitaustasta tuleva tarvitsee varmasti erilaista ja ehkä enemmän ohjausta kuin ikänsä Suomessa asunut henkilö. Sekä uuden työntekijän että opiskelijan ohjaamisessa tavoitteena työpaikalla on, että ohjattava oppii työtehtävät ja pääsee osaksi työyhteisöä.

Uskonto- ja kulttuurieroihin liittyvät kysymykset voivat nostattaa toisinaan suuria tunteita. Ohjaajalla on oltava jämäkkä, mutta neutraali suhtautuminen. Monenlaisten mielipiteiden salliminen on keskeistä ohjauksen kannalta. Työssä tulee käyttäytyä työelämälähtöisesti sekä noudattaa syrjimättömyyttä ja toisia kunnioittavia käytöstapoja. Myös syrjimistä ja yhdenvertaisuutta koskevaa lainsäädäntöä voi joskus olla syytä käydä läpi ja painottaa, että syrjimättömyydessä ei ole kyse mielipiteestä vaan ihmisarvoisesta kohtelusta, joka on lailla turvattu. (Korhonen & Puukari 2013, 331–334.)

Sairaanhoitajalehden numerosta 4/2009 löytyi tutkimukseen perustuva artikkeli maahanmuuttajahoitajien perehdytyksestä. Tutkimuksessa oli haastateltu n. 12 hoitajaa liittyen perehdytykseen. Maahanmuuttajahoitajille suunnatun tutkimuksen mukaan työhön tarjotun perehdytyksen ollessa riittävä ja ymmärrettävästi esitetty se auttaa sopeutumaan suomalaisiin työtapoihin. Hyvän perehdytyksen kuvataan olevan avainasemassa ja kaiken perusta. Tutkimukseen osallistuneiden maahanmuuttajahoitajien mukaan riittävä tieto kulttuurista helpottaa sopeutumista ja vähentää väärinymmärryksiä. (Hartikainen & Kankkunen 2009.)

Kyselyyn vastanneiden kokemuksen mukaan perehdytystä ei ollut tai se oli puutteellista. Perehdytyksen puutteella tarkoitettiin esimerkiksi sitä, ettei kerrottu osastosta, sen toimintatavoista ja työnkuvasta. Koettiin, että velvollisuudet kerrotaan kyllä, mutta eduista ja oikeuksista ei. Tietoa kaivattiin suomalaisen kulttuurin lisäksi esimerkiksi työpaikkakulttuurista ja käytännön asioista, kuten milloin voi pitää taukoja, laitteiden käytöstä ja työnkuvasta osastolla. Toiveena myös oli, että tietoa ei annettaisi kerralla liikaa, jolloin sitä on vaikea omaksua. (Hartikainen & Kankkunen 2009.)

Maahanmuuttajahoitajat toivoivat Suomeen perehdytysjärjestelmää, jolloin perehdytys annettaisiin jokaisessa työyksikössä samanlaisten standardien mukaisesti. Lisäksi kaivattiin taskukokoista perehdytystopasta, jossa olisi kaikki tärkeät tiedot ja puhelinnumerot. Perehdytyksen ajoituksen kannalta parhaaksi koettiin, jos yleistä tietoa suomalaisesta työkulttuurista ja omista oikeuksista saisi jo ennen töiden aloittamista. Perehdytys varsinaiseen työhön aloitettaisiin heti töiden alettua työnteon ohessa ja tarvittaessa. Perehdytys tulisi myös jakaa tasaisemmin useammalle päivälle. (Hartikainen & Kankkunen 2009.)

4.1 Opettajan ja ohjaajan vastuu työharjoittelussa

Sanna Laiho (2008) kertoo pro gradu -työssään Sosiaali- ja terveysministeriön teettäneen kyselyn, jonka perusteella käytännön harjoittelussa ohjaajan vastuuta korostetaan terveysalan toimiyksiköiden edustajien toimesta. Ohjaajan tulisi toimia esikuvana opiskelijalle ja arvioida opiskelijan oppimista, antaa palautetta sekä luoda edellytyksiä tavoitteelliseen oppimiseen. Ohjaajan tulisi myös kantaa vastuu opiskelijan oppimisesta. Opiskelijoiden ohjatun harjoittelun toteutus ja lähiohjaajien nimeäminen on hoitotyön esimiesten tehtävä. Lähiohjaaja toimii opiskelijan ohjaajana oman toimensa ohessa.

Edellytyksenä laadukkaalle ohjatulle harjoittelulle pidetään kiinteää yhteistyötä lähiohjaajien, opettajien ja esimiesten välillä. Sairaanhoitajilla on tärkeä tehtävä opiskelun kliinisen harjoittelun ohjauksessa. Opettajan ja opiskelukentän yhteistyö on tärkeää ja välttämätöntä. Yhteiset neuvottelut tarjoavat ohjaajalle paremmat mahdollisuudet suunnitella ja arvioida opiskelijoiden oppimiskokemuksia. Yhteiset neuvottelut myös auttavat ohjaajia integroimaan luokassa opitun tiedon käytännön työhön, jolloin opiskelijat

eivät myöskään turhaudu, koska ristiriitaa käytännön ja opetuksen välille ei synny. Ohjaajana toimiva sairaanhoitaja toimii suorassa ohjauksessa opiskelijaan. Kuitenkin myös opettajan tulisi osallistua aktiivisesti opiskelijan käytännön harjoitteluun. (Laiho 2008.)

Käytännön harjoittelun ohjaajien toivotaan sitoutuvan ohjaamiseen. Hänellä tulisi myös olla riittävä mahdollisuus koulutukseen. Ohjaajan on hyvä tuntee esimerkiksi terveysalan opetussuunnitelma ja oppisisältö. Ohjaajan tulee auttaa opiskelijaa sopeutumaan harjoitteluympäristöön ja olla tietoinen opiskelijan oppimistavoitteista. Ohjauksen tulisi huomioida opiskelijalähtöisyys, eli opiskelijan tarpeisiin ja jakson tavoitteisiin vastaaminen. Myös vasta-alkaneen opiskelijan haavoittuvuus ja pelot tulee huomioida. (Laiho 2008.)

Luokkaopetuksessa opiskelijat oppivat yleensä ideaalisen mallin hoitotyöhön, jonka takia ohjaajat voivat ajoittain kokea turhautumista, sillä opiskelijat eivät osaa suoraan soveltaa oppimiaan taitoja käytännön hoitotyössä. Hoitotyön teorian ja käytännön integroiminen sekä hoitotieteellisen kirjallisuuden ja tutkimustiedon hyödyntäminen harjoittelujakson aikana ovat asioita, joissa ohjaajan ja opettajan tulisi auttaa opiskelijaa. (Laiho 2008.)

Laihon (2008) mukaan ohjaajat voivat kokea uudenlaisia haasteita ja ongelmia kansainvälistymisen ja monikulttuurisuuden myötä. Suomalaisissa hoitoyksiköissä ja sairaaloissa harjoittelujaksojaan suorittavat ulkomaalaiset opiskelijat tarvitsevat myös ammattitaitoisia ohjaajia.

Ulkomaalaisten, Suomessa asuvien opiskelijoiden lisäksi Suomeen saapuu vuosittain yhä enemmän kansainvälisten vaihto-ohjelmien kautta vaihto-opiskelijoita. Suomessa pidempään asunut maahanmuuttaja tuntee jo suomalaista kulttuuria ja voi osata jonkin verran suomen kieltä. Vaihto-opiskelijat eivät tunne suomalaista hoitokulttuuria tai suomen kieltä, ja etenkin nämä opiskelijat ovat suuri haaste hoitohenkilökunnalle ja voivat luoda ylimääräisiä paineita sekä vaatimuksia. (Laiho 2008.)

Ulkomailta tulleen opiskelijan ohjaus on haasteellista kulttuuristen erojen ja kielivaikeuksien vuoksi. Työnohjaamisen lisäksi ohjaaja saattaa joutua selventämään opiskelijalle suomalaista hoitotyötä ja tulkitsemaan ympäröivää kulttuuria. (Laiho 2008.)

4.2 Opiskelijan vastuu työharjoittelussa

Laiho (2008) kertoo pro gradu -työssään, että tutkimustulosten mukaan käytännön harjoittelu tuntuu opiskelijoista luokassa tapahtuvaa opiskelua rasittavammalta. Käytännön harjoittelussa edellytetään omaa aktiivisuutta ja osallistumista, kun taas luokassa opiskelija voi olla passiivinen vastaanottaja.

Opiskelija voi kokea ahdistavaksi ja pelottavaksi osallistumisen käytännön hoitotyöhön, vaikka pääsääntöisesti opiskelijat kokevatkin harjoittelujaksot mielekkäiksi ja antoisiksi. Lisäksi opintojen vaihe vaikuttaa opiskelijan kokemukseen harjoittelusta. Hoitaminen voi tuntua aluksi vain hoitotoimenpiteiden suorittamiselta ja kiinnostus kohdistuu lähinnä psykomotoristen taitojen oppimiseen. (Laiho 2008.)

Alkuvaiheen opiskelija voi olla epävarma omasta pärjäämisestään ja riippuvainen opettajasta. Opiskelijan saadessa myöhemmin lisää varmuutta hän alkaa opiskella myös muita hoitotyön alueita. Opintojen loppuvaiheessa olevalle opiskelijalle on kertynyt itsevarmuutta ja hän kykenee hoitotyöhön lähes itsenäisesti. Opiskelijalla on omat työskentelytavat ja oma persoonallinen ote hoitotyöhön ja hän pystyy ottamaan vastuuta potilaiden hoidosta ja ohjauksesta. Opiskelija ei ole enää niin riippuvainen opettajasta vaan samaistuu sairaanhoitajiin. (Laiho 2008.)

Opintojen ja käytännön harjoittelun palvellessa opiskelijan omia koulutuksellisia ja ammatillisia etätavoitteita opiskelija kokee opiskelun yleensä mielekkäämpänä. Opiskelun ja harjoittelun kokeminen mielekkäänä edellyttää myös, että harjoittelun aikana opiskelija kokee onnistuneensa ja edistyneensä sekä hallitsevansa annetut tehtävät. (Laiho 2008.)

Laihon (2008) mukaan käytännön harjoittelujaksoilla selviytyminen ja riittävä oppiminen ovat haasteellisempaa ulkomaalaisille opiskelijoille kuin niille opiskelijoille, jotka harjoittelevat kielellisesti ja kulttuurillisesti tutussa ympäristössä. Laiho kertoo, että tutkimuksissa vieraalla kielellä selviytyminen on haasteellista ja vaativaa. Vaikeudet ja haasteet, joita kielitaidottomuus aiheuttaa, korostuvat käytännön jaksoilla.

Ohjaajan kielitaidon ollessa puutteellinen kommunikointi ja yhteistyö voi olla haasteellista, mutta antoisaa. Positiivisia onnistumisen kokemuksia voi tulla myös opiskelijan kokiessa selvinneensä vajavaisella kielitaidollaan. Kielitaidottomuus voi myös aiheuttaa opiskelijalle tunteen, että ohjaaja on haluton auttamaan, jos tämä ei kykene vastaamaan opiskelijan kysymyksiin ja siten takaamaan laadukasta ohjausta. Ohjaajalle tämä voi aiheuttaa tunnetta ammatillisesta epäpätevyydestä.

Laiho (2008) kirjoittaa, että yleisesti voisi kuitenkin ajatella opiskelijoiden tietoisesti valinneen haasteellisemmän oppijan roolin. Opiskelijalle on hyvä tilaisuus kehittyä ihmisenä sekä saada itseluottamusta, huolimatta puutteellisesta kielitaidosta ja kulttuuritaustasta. Opiskelu ulkomailla vaatii henkistä kestävyyttä ja muuntautumiskykyä.

Lähiohjaajan tärkeys korostuu ulkomaalaisten opiskelijoiden käytännön harjoittelussa. Ohjaajan rooli on merkittävä opiskelijan selviytymisessä harjoittelun käytännön haasteista ja sopeutumisessa oppimisympäristöön. Laiho kirjoittaa ulkomaalaisten opiskelijoiden toivovan, että he voivat kääntyä ohjaajan puoleen kaikissa ongelmatilanteissa ja saavansa häneltä täyden avun ja tuen. (Laiho 2008.)

Opiskelijan ja ohjaajan välille syntyessä hyvä suhde, on opiskelijan integroituminen työyhteisöön ja vieraaseen kulttuuriin helpompaa. Tärkeää on, että sekä ohjaaja että opiskelija ovat saaneet riittävästi etukäteistietoa harjoittelusta ja sen tavoitteista. Harjoittelun aikana opiskelijan on tärkeää saada tukea ja kannustusta. Ulkomaalaisen opiskelijan ohjaajana toimiminen on omaa työtä kuormittavaa ja haastavaa sekä vaatii enemmän sitoutumista ja aikaa kuin samasta kulttuurista kotoisin olevan opiskelijan ohjaaminen. (Laiho 2008.)

5 OPPAAN SISÄLTÖ

Hyvärisen (2005) mukaan hyvässä ohjeessa juonirakenne ja kieliasu varmistavat sanoman perillemenon. Tekstin sisältö selviää pääotsikosta ja väliotsikoista. Selkeässä tekstissä kappaleet ovat lyhyehköjä, eivät kuitenkaan pelkkiä luetteluita, virkkeet rakenteeltaan helposti hahmottuvia ja sanat yleiskielisiä.

Asioiden esittämisjärjestys on isoin yksittäinen seikka, joka vaikuttaa ymmärrettävyyteen. Jokaisessa tekstissä on oltava kirjoittajan tietoisesti rakentama juoni, jota lukija pystyy seuraamaan. Asiat on mahdollista kertoa esimerkiksi tärkeysjärjestyksessä, aihepiireittäin tai aikajärjestyksessä. Kun miettii järjestystä tekstille, kannattaa miettiä, missä tilanteessa sitä luetaan ja mitä haluaa saada tekstillä aikaan. Tärkeysjärjestys on yleensä toimivin, merkityksellisimmistä seikoista aloitetaan ja vähäpätöisemmät kerrotaan lopuksi. Tällöin asiat on arvotettava asiaa lukijan näkökulmasta, mitä hän pitää tärkeimpänä? Mitä hän tekstistä etsii? (Hyvärinen 2005.)

Ohjetta selkeyttävät ja keventävät otsikot, tärkeimmän asian kertoo pääotsikko. Tekstin koostumusta hahmottavat väliotsikot. Otsikoiden avulla on helppo etsiä haluamansa asiakokonaisuus. Myös kirjoittaja saa apua otsikoista, ne auttavat kokoamaan yhteen kuuluvat detaljit. Mikäli jokin tärkeä asia on jäämässä pois, sen huomaa jo väliotsikoita silmäilemällä. Pääotsikko yksinkertaisimmillaan kertoo mistä on kyse, esimerkiksi Potilasohje: Kompressiohoito. Otsikosta saa henkilökohtaisemman puhuttelemalla lukijaa. Väliotsikot voivat olla kertovia tai toteavia, vain yhden sanan sisältäviä. (Hyvärinen 2005.)

Hyvärisen (2005) mukaan kappalejaolla kirjoittaja voi osoittaa asioiden yhteenkuuluvuuden. Eli kappaleeseen tulisi valita vain yhteen kuuluvia asioita. Hyvä ohjenuora olisi, että jokaiselle kappaleisiin pitäisi pystyä keksimään oma otsikkonsa. Asiat pitää jakaa omiin kappaleisiin, jos tämä ei onnistu. Myös luetteluita voi käyttää jaksottamaan ohjeita, niiden avulla virkkeet ja pitkät lauseet saa paloitetua pienemmiksi. Luettelmat eivät kuitenkaan saa olla turhan pitkiä tai teksti muuttuu raskaaksi.

Päälauseessa kerrotaan pääasia ja virkkeiden sekä lauseiden tulisi olla ymmärrettäviä kertalukemalla. Jos ison kirjaimen ja pisteen väliin mahduttaa paljon yksityiskohtia, ei kaikki pysy ensilukemalla mielessä. On monia syitä miksi ohjeissa on noudatettava yleisiä oikeinkirjoitusnormeja, viimeisteleminen ja kirjoitusvirheitä sisältävä teksti hankaloittaa ymmärtämistä. Myös välimerkkien omaperäinen käyttö voi aiheuttaa tahattomia tulkintavaikeuksia ja merkityseroja. (Hyvärinen 2005.)

Ohje on hyvä antaa luettavaksi jollekulle muulle ennen julkaisua, silloin pahimmat virheet luultavasti siivoutuvat pois. Omalle tekstille voi olla jo sokeutunut ja toisen silmä näkee virheet toisin kuin oma. (Hyvärinen 2005.)

Hyvärinen (2005) mukaan suosituspituutta ohjeelle on mahdoton sanoa, yleisneuvoksi Hyvärinen kuitenkin antaa sen, että useampia ilahduttaa lyhyt teksti. Monet yksityiskohtaiset tiedot voivat sekoittaa lukijaa. Aiheesta voi tarjota lisätietoa esimerkiksi otsikon Kirjallisuutta alla. Tiedonjanoisten lukijoiden on helppo etsiä taustatietoja kirjoittajan parhaiksi katsomista lähteistä.

Kun ohjetta kirjoittaa, on otettava huomioon myös julkaisutapa ja lukumuoto. Ohjeet jotka julkaistaan internetissä, eivät saisi olla vain paperiohjeiden kopioita vaan niitä pitäisi muokata. Paperilla ja ruudulla selkeys tarkoittaa eri asiaa, ruudulta lukeminen on hankalampaa kuin paperilta. Tekstin tulessa ruudulta luettavaksi on oltava vielä tarkempi virkkeiden ja kappaleiden lyhydestä kuin paperilla. (Hyvärinen 2005.)

5.1 Hoitotyö ja hoitotyön koulutus Suomessa

Suomalainen hoitotyön koulutus edustaa konstruktivistista oppimisenäkemyksiä, jossa korostuvat opiskelijan aktiivisuus, tiedonhakuaitiot ja itseohjautuvuus. Osalle kansainvälisistä hoitotyön opiskelijoista nämä tuottavat haasteita. (Pirinen 2015.)

Suomessa hoitotyön koulutusohjelmista voi valmistua sairaanhoitajaksi, ensihoitajaksi, terveydenhoitajaksi ja kättilöksi. Kaikki edellä mainitut ammattiryhmät saavat valmistuessaan sairaanhoitajan pätevyuden. Opinnot ovat laajuudeltaan sairaanhoitajalla 210, ensi- ja terveydenhoitajilla 240 ja kättilöillä 270 opintopistettä. Tavallisesti opiskeluaika on sairaanhoitajilla 3,5 vuotta, ensi- ja terveydenhoitajilla neljä ja kättilöillä 4,5 vuotta. Suomessa sairaanhoitajaksi voi opiskella 22 eri ammattikorkeakoulussa. (Sairaanhoitajaliitto n.d.)

Kansallisen lainsäädännön ohella sairaanhoitajatutkintoa säätelee EU-direktiivi, joten hoitotyön koulutus Euroopan eri maissa on vaatimuksiltaan samanlaista. Hoitotyön koulutusohjelmaan opiskelemaan päästäkseen pitää hakijalla olla pohjakoulutuksena ylioppilastutkinto, lukion oppimäärä, ammatillinen tutkinto tai yhdistelmä tutkinto. Valintaperusteena käytetään moniosaista pääsykoetta ja toisen asteen koulutuksen tutkintotodistusta. (Sairaanhoitajaliitto n.d.)

Tärkein opiskeltava aine on hoitotyö, mutta sen lisäksi koulutusohjelmaan kuuluu myös luonnon- ja lääketieteitä sekä käyttäytymis- ja yhteiskuntatieteitä. Hoitotyössä on monia eri suuntautumisvaihtoehtoja: muun muassa lasten- ja nuorten hoitotyö, geriatrinen hoitotyö, akuutti hoitotyö sekä psykiatrinen hoitotyö. Suuntautumisvaihtoehdot vaihtelevat kouluittain. Valmistuneet sairaanhoitajat voivat työskennellä monissa eri työympäristöissä: muun muassa sairaaloissa, terveyskeskuksissa, vanhain- ja hoitokodeissa sekä kotihoidossa. Työ voi olla päivätyötä, kaksi- tai kolmivuorotyötä. (Opiskelupaikka 2015.)

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira myöntää terveydenhuollon ammattia harjoittavan laillistuksen työskennelläkseen Suomessa. Laillistamisessa sovelletaan EU:n ammattipätevyysdirektiiviä ja ammatinharjoittamisluvan myöntämisen perusteisiin vaikuttaa mm. missä maassa on tutkintonsa suorittanut ja onko hakija EU- tai ETA maan kansalainen. Myös tutkinnon sisältö vaikuttaa luvan myöntämiseen. (Aalto ym. 2013, 23–24.)

Pääsääntöisesti EU:n alueella suoritettu tutkinto tunnustetaan automaattisesti. Valvira kuitenkin voi edellyttää kolmen vuoden työkokemusta tai joissain tapauksissa sopeutumisaikaa tai kelpoisuuskoetta mikäli kaikki direktiivissä määritellyt vaatimukset koulutuksesta eivät täyty. Sopeutumisaika voi kestää kolme vuotta. Kelpoisuuskoete sisältää teoriaosion sekä lisäksi tarvittaessa käytännön kokeen. Jos hakija on suorittanut tutkin-

tonsa EU- tai ETA-maan ulkopuolella, tarvitaan todistus suomen tai ruotsin kielen taidosta. Alan oppilaitos arvioi työntekijän koulutuksen ja lisäopintojen tarpeen. (Aalto ym. 2013, 24.)

Monet suomalaiset hoitotyön ammattilaiset lähtevät yhä useammin töihin ulkomaille. Hyvä työtilanne ja kotimaata parempi palkkaus ajavat suomalaiset sairaanhoitajat muun muassa Norjaan, Britanniaan ja Ruotsiin. Samalla Suomen väestön monikulttuuristuksessa yhä useampi työntekijä on ulkomailta muuttanut henkilö. Sopeutuminen suomalaiseen työtapakulttuuriin vaatii pitkäjänteisen perehdytyksen ja mentoroinnin työyhteisössä, johon maahanmuuttajataustainen hoitaja sijoittuu. (Abdelhamid ym. 2009, 26–27.)

5.2 Harjoittelun käytänteet

Hoitotyön opiskelijan ammatillinen kasvu kohti asiantuntijuutta tapahtuu yleensä kasvuympäristössä, jossa hän pystyy yhdistämään tietonsa käytännön taitoon. Suotuisa hoitokulttuuri ja monipuoliset työssäoppimiskokemukset edesauttavat opiskelijaa hänen ammatillisessa kasvussaan. Olennaisena osana terveystieteiden koulutukseen kuuluu ohjattu harjoittelu. Käytännön opiskelu tapahtuu yleensä sairaalassa tai muussa terveydenhuollon laitoksessa. Hoitotyön opettaja vastaa harjoittelusta yhdessä harjoittelupaikan sairaanhoitajien kanssa. Harjoittelulla on merkitystä myös opiskelijoiden kriittisen ajattelun kehittymisessä. Harjoittelu tarjoaa mahdollisuuden syventää oppimaansa sekä soveltaa oppimiaan tietoja ja taitoja. (Laiho 2008.)

Hoitotyön koulutusohjelman harjoittelut ovat tavoitteellisia. Hämeen ammattikorkeakoulussa opiskelija laatii omat tavoitteensa itse tai yhdessä ohjaajan kanssa. Tavoitteita laadittaessa pitää ottaa huomioon oman harjoittelupaikan erityispiirteet. Ohjaavan opettajan tulee hyväksyä tavoitteet. Lisäksi harjoittelujaksoon kuuluu oppimistehtävä, kuten esimerkiksi viikkopäiväkirja, joka on osa opintokokonaisuutta. (HAMK 2015.)

Hämeen ammattikorkeakoulun hoitotyön koulutusohjelman työharjoittelun aikana työtunteja tulisi kertyä 200 tuntia, joista 185 on työharjoittelua ja 15 oppimistehtävän tekemistä. Työvuorot tulisi suunnitella ohjaajan/ohjaajien työvuorojen mukaan kuitenkin niin, että yövuoroja olisi yhteensä vain yksi tai kaksi. Työvuorot tulisi merkata Hämeen ammattikorkeakoulun omaan työvuorotaulukkoon mustekynällä, sillä taulukko on virallinen asiakirja. Sairastumistapauksissa poissaolot ovat hyväksytyjä, mutta niistä pitää ilmoittaa ajoissa sekä harjoittelupaikan ohjaajalle että ohjaavalle opettajalle. Jos poissaoloja kertyy viiden viikon harjoittelun aikana enemmän kuin kaksi päivää, pitää ylimenevät päivät korvata. (HAMK 2015.)

Opiskelijan täytyy pitää huolta työvuoroista ja saapua aina ajoissa paikalle vuoron alkaessa. Opiskelijalle kuuluu joka vuoroon kaksi taukoa, joista toinen on 10 minuutin kahvitauko ja toinen 20 minuutin ruokatauko (HAMK 2015.)

Sairaanhoitajien työasujen tyyli on vaihdellut kautta aikojen. 1600-luvulla luonnonlääkeillä potilaitaan hoitaneet kätilöt ja parantajat pukeutuivat samanlaisiin vaatteisiin kuin kuka tahansa sen ajan nainen. Ensimmäisten koulutettujen sairaanhoitajien alkaessa toimia ammatissa 1870-luvulla alkoi muodostua varsinaisen hoitajien vaatetus. Vaatetuksella haluttiin viestittää puhtautta ja ammattitaitoa sekä erottua potilaista ja muista ihmisistä. (Niilekselä 2015.)

Vuosikymmenien kuluessa sairaanhoitajan vaatetukseen on kuulunut monia nykyai- kana käsittämättömältä tuntuja vaatteita ja asusteita, kuten tiukkoja korsetteja ja maa- han asti ulottuvia hameita. Lisäksi asuun kuului pitkään valkoinen päähine eli hilkka, jonka tarkoituksena oli suojata hiuksia. Suomessa hilkka poistui käytöstä 1971. (Niilek- selä 2015.)

Valkoista väriä vaatteissa alettiin Suomessa käyttää 1903 Sophie Mannerheimin ehdo- tuksen toimesta. Valkoinen väri koettiin puhtaaksi ja hygieeniseksi ja sillä haluttiin symboloida ja ylläpitää sairaanhoidon perinteitä. Itsensä ehostaminen ja korujen käyttö olivat pitkään kiellettyjä osin hygieenisistä syistä, mutta osin myös imagollisista syistä. (Niileksellä 2015.)

Nykyaikainen sairaanhoitajan työasu on muotoutunut monien erilaisten vaiheiden kautta useiden vuosikymmenien saatossa. Muutoksiin ovat vaikuttaneet suuresti muun muassa naisten aseman muuttuminen ja miesten ilmestyminen hoitoalalle. Miehet eivät voi käyttää hametta tai mekkoa, joten housuasut ovat yleistyneet siinä määrin, että mek- koja on enää vain hyvin harvoilla hoitajilla. Lisäksi hoitajien säännöt esimerkiksi ehos- tautumisen, hiustenlaiton ja lävistysten suhteen ovat lieventyneet huomattavasti. (Niilek- selä 2015.)

Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin internetsivuilla on ohjeet keskussairaalan työntekijöi- den pukeutumiselle. Jokainen työntekijä saa käytettäväkseen työasun, johon yleensä kuuluvat suojatakki, housut ja sukat. Lisäksi voi halutessaan käyttää niin sanottua vilu- takkia, jos tulee kylmä. Hoitohenkilöstön vaatteet ovat väriltään valkoisia tai vaalean- sinisiä. Kengät pitää hankkia itse. Niiden tulee olla tukevat ja turvalliset. Kukin työntekijä saa henkilökohtaisen tai parin kanssa jaettavan pukukaapin sekä siihen kuuluvan avaimen. Vaatteet olisi hyvä vaihtaa päivittäin tai aina, kun ne likaantuvat. Likaiset vaatteet laitetaan pyykkisäkkiin ja talo pesee ne. (Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin kuntayhtymä 2014.)

Eriytyistä suojavaatetusta vaaditaan joissakin sairaalan yksiköissä, kuten leikkaus- ja synnytyssaleissa, toimenpideyksiköissä ja tehostetun hoidon yksikössä. Toimenpiteissä suojavarustukseen kuuluvat steriili takki, steriilit käsineet, suu-nenäsuojus ja silmäsuojus. Suojautumisella pyritään estämään erilaisten mikrobien ja tartunnanaiheuttajien siirtyminen potilaasta hoitajaan ja hoitajasta potilaaseen. (Kanta-Hämeen sairaanhoito- piirin kuntayhtymä 2014.)

Hoitotyössä täytyy pitää huolta hyvästä käsihygieniasta. Käsihygieniaan kuuluu myös se, ettei käsikoruja tai sormuksia käytetä työaikana. Tekokynnet ja kynsilakat eivät ole sallittuja. Roikkuvat korvakorut, lävistykset ja pitkät kaulaketjut ovat työturvallisuus- riski ja altistavat varsinkin hoitajan moniresistenttien bakteerien kantajuudelle. Lisäksi pitkät hiukset tulee pitää aina kiinni. (Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin kuntayhtymä 2014.)

Harjoittelun aikana käydään väliarviointi opiskelijan ja ohjaajan kesken. Tarvittaessa myös ohjaava opettaja osallistuu väliarviointiin. Väliarvioinnissa keskustellaan, miten opiskelija on harjoittelun puoliväliin mennessä päässyt tavoitteisiinsa ja mihin loppu- vaiheessa harjoittelua pitäisi vielä panostaa. Harjoittelun lopussa käydään vielä loppu- arviointi, ja harjoittelu on joko hyväksytty tai hylätty. Lopuksi harjoitteluun liittyvät asiakirjat, arvioinnit ja työvuorotaulukko arkistoidaan. (HAMK 2015.)

5.3 Suomen kielen taito ja opiskelu

Suomen kieli kuuluu uralilaiseen kielikuntaan ja Suomessa sitä puhuu äidinkielenään noin 4,9 miljoonaa ihmistä. Lisäksi suomenkielisiä ihmisiä on pienenä vähemmistönä muun muassa Ruotsissa, Norjassa ja Yhdysvalloissa. (Kotimaisten kielten keskus n.d.)

Suomessa työelämässä joissakin tehtävissä voi pärjätä ilman suomen kieltä, mutta on keskeistä, että työyhteisön jäsenillä on edes jokin riittävän vahva yhteinen kieli. Helpon uuden kielen oppii olemalla motivoitunut ja käyttämällä kieltä. Hyviä oppimistilanteita ovat työpaikan vuorovaikutustilanteet. (Yli-Kaitala, Toivanen, Bergbom, Airila & Väänänen. 2013, 47–49.)

Kansainväliseen opiskeluun kielelliset ongelmat tuottavat monia haasteita. Puutteellinen kommunikointi ja kielelliset ongelmat ovat huomattava stressitekijä vaihto-opiskelijoille. Kielelliset ongelmat voivat johtaa muun muassa syrjäytymiseen ja vääriin luuloon siitä, että opiskelijalla ei ole riittävää taitoa tai osaamista. Lisäksi hoitoalalla kielen kanssa selviytymistä vaikeuttaa henkilökunnan käyttämä vaikeasti ymmärrettävä ammattitermistö. Toisaalta kielellistä osaamista helpottaa se, että ulkomaalaisia ja syntyperäisiä opiskelijoita sekoitetaan keskenään samoihin ryhmiin. Lisäksi myönteinen suhtautuminen toisiin ihmisiin kasvattaa motivaatiota kielimuurin purkamiseen esimerkiksi piirtäen, sanakirjan avulla tai elekielellä. (Pirinen 2015.)

Hämeenlinnan kaupunki tarjoaa halukkaille henkilöille suomen kielen kursseja, joita myös vaihto-opiskelijat voivat hyödyntää. Kansalaisopistossa voi opiskella suomen kieltä iltapäivisin eritasoisilla maksullisilla kursseilla. Lisäksi kaupunki tarjoaa maksuttomia kielikursseja, joille ei ole erillistä ilmoittautumista. Opiskeluun kuuluu tehtävien tekemistä, lukemista ja puhumista. Myös kirjastosta voi lainata suomen kielen opiskeluun tarkoitettuja kirjoja ja Cd-levyjä. (Hämeenlinnan kaupunki 2015.)

6 OPINNÄYTETYÖN PROSESSI

Toiminnallinen opinnäytetyö on vaihtoehtoinen opinnäytetyö ammattikorkeakoulussa tehtävälle tutkimukselliselle opinnäytetyöllä. Toiminnallisen opinnäytetyön tavoitteena on ammatillisessa kentässä jonkin käytännön toiminnan ohjeistaminen, opastaminen tai toiminnan järjestäminen. Opinnäytetyön tuloksena voi olla alasta riippuen esimerkiksi perehdytysopas, -ohjelma tai turvallisuusohje. Lisäksi toiminnallisen opinnäytetyön tuotos voi olla jokin tapahtuma, kuten messu, konferenssi tai kokous. Opinnäytetyössä yhdistyvät käytännön toteutus ja sen raportointi viestinnän keinoin. (Vilka & Airaksinen 2003. 9.)

Toiminnallisessa opinnäytetyössä idean tai tuotteen toteutustapaan kuuluu tutkimuksellinen selvitys. Toteutustavalla tarkoitetaan keinoja, joilla tuotoksen sisällön materiaali hankitaan. Tutkimuksellisia menetelmiä ei välttämättä tarvitse käyttää toiminnallisessa opinnäytetyössä. Tiedonkeruumenetelmät ovat kuitenkin samat kuin tutkimuksellisessa opinnäytetyössä. Määrällisen tutkimusmenetelmän keinoja käytetään, kun tarvitaan mittattavaa tai tilastollisesti ilmoitettavaa numeraalista tietoa. Aineisto kerätään tällöin esimerkiksi postitse, puhelimitse tai lomakkein. Laadullista tutkimusmenetelmää voi käyttää silloin, kun tavoitteena on ilmiön kokonaisvaltainen ymmärtäminen. Aineiston keräämisen keinoina toimivat esimerkiksi yksilö- ja ryhmähaastattelut, joko kasvotusten, puhelimitse tai lomakkeiden avulla. (Vilka, & Airaksinen 2003. 56–63.)

Ammattikorkeakoulutuksen tavoitteena on valmistaa opiskelija alansa asiantuntijatehtäviin. Tärkeää on tietää ja osata omaan alaan liittyvät kehittämisen ja tutkimuksen perusteet. Opinnäytetyön tulee olla työelämälähtöinen ja käytännönläheinen. Toimeksi annetun toiminnallisen opinnäytetyön avulla opiskelija voi kehittää itseään ja tukea omaa ammatillista kasvuaan sekä luoda suhteita. Toimeksi annetun opinnäytetyön avulla voi peilata omia tietoja ja taitoja työelämään ja sen tarpeisiin. (Vilka & Airaksinen 2003, 10, 16–17.)

Mielestämme aiheemme oli ajankohtainen ja opas tarpeellinen, sillä vaihto-opiskelijoita tulee yhä enemmän Suomeen ja oppilaitokseemme. Hämeen ammattikorkeakoululla ei ole aiemmin ollut opasta hoitotyön vaihto-opiskelijoiden työharjoitteluun. Viimeisen vuoden sairaanhoitajaopiskelijoina tiedämme harjoittelujakson sisältävän paljon mahdollisuuksia ammatilliseen kasvuun ja kehitykseen, mutta tuovan ajoittain myös haasteita liittyen uuteen työpaikkakulttuuriin perehtymiseen.

Vaihto-opiskelijoilla edessä on uuden hoitotyön kulttuurin oppimisen lisäksi myös perehtyminen heille mahdollisesti täysin vieraaseen kulttuuriin. Tekemämme opas vastaa harjoitteluun liittyviin usein kysytyihin kysymyksiin ja siten toivottavasti helpottaa perehtymistä suomalaiseseen hoitotyön kulttuuriin.

6.1 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet

Opinnäytetyömme toimeksiantajana toimi Hämeen ammattikorkeakoulu. Hämeen ammattikorkeakoulu HAMK kouluttaa sekä nuoria että aikuisia. HAMK tekee soveltavaa tutkimusta ja kehitystyötä. Toimipisteet sijaitsevat Kanta-Hämeessä, Etelä-Pirkanmaalla ja Uudellamaalla. Ammattikorkeakoulussa on noin 7200 opiskelijaa, 750 henkilökunnan jäsentä ja 30 koulutusohjelmaa. HAMK kuuluu FUAS-liittoumaan yhdessä Laurea-ammattikorkeakoulun ja Lahden ammattikorkeakoulun kanssa. (Hämeen ammattikorkeakoulu n.d)

Toiminnallisen opinnäytetyömme tarkoituksena on ollut tuottaa Hämeen ammattikorkeakouluun saapuville hoitotyön opiskelijoille sähköinen opas, joka auttaa opiskelijoita työharjoittelun alkaessa ja sen aikana. Tavoitteenamme on ollut tiivistää oppaaseen kaikki tärkeimmät tiedot ja käytänteet harjoittelun kulusta. Lisäksi opas sisältää hyödyllisiä linkkejä muun muassa Hämeenlinnaan, suomen kieleen ja hoitotyön työharjoitteluun liittyen.

Oppaan sisältö muodostui omien harjoittelukokemuksiemme sekä tilaajan tarpeiden ja toiveiden pohjalta. Oppaan tarkoituksena on helpottaa vaihto-opiskelijoiden perehdytystä. Tavoitteenamme oli tehdä aidosti hyödyllinen opas vaihto-opiskelijoille.

6.2 Suunnittelu

Hyvän opinnäytetyöaiheen idea nousee koulutusohjelman opinnoista ja aiheen avulla pystyy luomaan yhteyksiä työelämään. Hyvä aihe syventää kirjoittajan tietoja ja taitoja itseä kiinnostavasta aiheesta. (Vilka & Airaksinen 2003, 16.)

Molemmat meistä tämän toiminnallisen opinnäytetyön kirjoittajista olemme kiinnostuneita monikulttuurisuudesta. Aluksi olimme molemmat tekemässä opinnäytetyötä yksin, mutta huomasiimme, että monikulttuurisuus on meitä molempia kiinnostava aihe, joten päätimme tehdä opinnäytetyön yhdessä. Aiheen opinnäytetyöhömmä saimme aihepöytäkirjan. Meillä molemmilla on kokemuksia eri taustoista tulevista ihmisistä työssä, matkustelusta ja ihmissuhteiden ansioista. Lisäksi toinen meistä on itsekin ollut ulkomailla opiskelijavaihdossa hoitotyön koulutusohjelmasta.

Opinnäytetyötämme varten hankimme tutkimusluvan, jolla saimme oikeudet käyttää aiempien vuosien hoitotyön vaihto-opiskelijoiden täyttämää palautelomakkeita. Ajattelimme hyödyntää palautteita perehdytysoppaamme sisällön laatimisessa. Palautteiden systemaattinen raportointi osoittautui kuitenkin vaikeaksi, sillä niitä ei ollut päivitetty. Palautteet oli kirjoitettu käsin ja kirjoittajien englannin taito oli vaihtelevaa, joten vastauksia oli vaikea tulkita. Selkeissä palautteissa koulumme kansainvälisyyskoordinaattorin merkitys korostui. Pääsääntöisesti opiskelijat kokivat vaihtojakson myönteiseksi kokemukseksi, eikä palautteista juuri löytynyt selkeitä kehittämisehdotuksia.

Opinnäytetyön suunnittelun aloitimme hyvissä ajoin syksyllä 2014. Aluksi rajasimme aiheen koskemaan nimenomaan Suomeen tulevia hoitotyön vaihto-opiskelijoita. Päätimme, että oppaan sisältö täytyy suunnitella yhdessä kansainvälisyyskoordinaattorimme kanssa, jotta se vastaa varmasti vaihto-opiskelijoiden tarpeita. Aikatauluksi sovimme, että väliseminaarin pidämme keväällä 2015 ja loppuseminaarin syksyllä 2015.

6.3 Toteutus

Aiheesta riippuen selvityksen tekeminen on yksi osa toiminnallisen opinnäytetyön toteuttamistapaa. Lopullinen tuotos toiminnallisessa opinnäytetyössä on aina jokin konkreettinen tuote, kuten ohjeistus, tietopaketti, tapahtuma tai portfolio. Toiminnallisen opinnäytetyön toteuttamistapaa valittaessa on hyvä miettiä millainen muoto palvelisi kohderyhmää eniten. Hyvä tavoite on, että oma tuote erottuu edukseen muista vastaavallisista. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 51–53.)

Toiminnallista opinnäytetyötä tehtäessä työprosessi vähitellen kielellistetään opinnäytetyöraportiksi. Raportti on teksti jossa selviää millainen työprosessi on ollut, mitä, miksi ja miten on tehty ja millaisiin johtopäätöksiin ja tuloksiin on päädytty. Myös oma arviointi opinnäytetyöprosessista ja tuotoksesta selviää opinnäytetyöraportissa. Raportin lisäksi toiminnallisiin opinnäytetöihin kuuluu itse tuotos, produkti. Opinnäytetyöraportti edustaa toisenlaisia tekstillisiä vaatimuksia kuin itse produkti. Raportissa selostetaan prosessia ja oppimista, kun taas produktissa puhutellaan käyttäjäryhmää. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 51–53, 65.)

Opinnäytetyön aiheen valittuamme meille oli selvää, että opas kirjoitetaan englanniksi. Vaikka koimme kielitaitomme riittäväksi, meidän piti ottaa huomioon oppaamme lukijoiden kielitaito. Vaihto-opiskelijat tulevat ympäri maailmaa ja englanninkielen taidot vaihtelevat alkeista äidinkieleen.

Opinnäytetyöprosessin alussa päätimme keskittyä tiedonhakuun. Lähteitä haimme käyttäen apuna useita eri tietopalveluita, kuten google scholaria, Nelli-portaalia, Medicia ja Melindaa. Hakusanoina käytimme mm. hoitotyö, monikulttuurisuus, vaihto-opiskelu, sairaanhoitaja, nursing, nursing students, student exchange.

Koska halusimme materiaalia erityisesti hoitotyön vaihto-opiskelijoiden työharjoittelusta Suomessa, koimme lähdemateriaalinkeruun haastavaksi. Apua pyysimme Hämeen ammattikorkeakoulun kirjaston informaatikolta sekä Tampereen yliopiston kirjaston avulialta henkilökunnalta. Etsimme tietoa myös itsenäisesti kirjastosta. Lopulta löysimme muutaman samasta aiheesta kirjoitetun pro gradu -työn, joista saimme paljon heidän keräämäänsä hyvää ja arvokasta tietoa. Myös näissä töissä kirjoittavat toteavat lähdemateriaalin löytymisen haasteelliseksi.

Monikulttuurisuudesta ja maahanmuutosta sekä maahanmuuttajan perehdytyksestä on kirjoitettu huomattavasti enemmän, joten hyödynsimme niistä kirjoitettua tietoa siltä osin kun koimme sen vaihto-opiskelun ja työharjoittelun osalta sopivaksi. Lähdemateriaalia löytyi lähinnä viime vuosilta, sillä aiheen ajankohtaisuus on kasvanut Suomessa monikulttuurisuuden ja maahanmuuton lisääntyessä.

Oppaan sisällysluettelo oli selvä jo keväällä 2015 ja sen kokoaminen onnistui jouhevasti, sillä omat kokemukset ja koordinaattorin selkeä ajatus oppaan sisällöstä helpotti kirjoittamista. Oppaan pääsisällön saimme kokoon ennen kesää, syksyllä 2015 opas kirjoitettiin loppuun ja kieliasu hiottiin yhdessä englanninopettajan kanssa. Teimme tiivistä yhteistyötä kansainvälisyyskoordinaattorimme kanssa koko kirjoitusprosessin ajan. Halusimme varmistaa oppaan rakentuvan sisällöltään oikeaksi ja vaihto-opiskelijoita hyödyttäväksi.

Kesän aikana pidimme taukoa, sillä kesätyön ja eri paikkakunnilla asumisen sovittamisen koimme liian hankalaksi. Olimme myös päättäneet keskittyä syksyn viimeisen harjoittelun jälkeen täysin raportin kirjoittamiseen. Kirjoitimme työn yhdessä, sillä koimme sen helpommaksi ja nopeammaksi kuin erillään kirjoittamisen.

Opas lähetetään vaihto-opiskelijoille jo ennen vaihtoa sähköpostilla. Ulkoasun loimme ajatellen luettavuutta paperilla, sillä opiskelijat saavat sen tulostettavassa muodossa.

6.4 Arviointi

Opinnäytetyön kokonaisuuden arvioiminen on osa oppimisprosessia. Se voidaan toteuttaa kriittisesti tutkivalla asenteella. Toiminnallisen opinnäytetyön arviointi poikkeaa tutkimuksellisen työn arvioinnista, sillä ne ovat luonteeltaan erilaisia. Keskeinen arvioinnin kohde on työn toteutustapa, johon kuuluu muun muassa tavoitteiden saavuttamiseen vaadittavat keinot ja aineiston kerääminen. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 154–157.)

Toiminnallisen opinnäytetyömme tärkeimpänä ja suurimpana tavoitteena oli laatia sähköinen perehdytysopas ulkomaalaisille hoitotyön koulutusohjelman vaihto-opiskelijoille, jotka saapuvat Hämeenlinnaan työharjoitteluun. Lisäksi tavoitteena oli luoda konkreettista materiaalia, jonka avulla sekä koulun että harjoittelupaikan henkilökunnan työ vaihto-opiskelijoiden ohjaajana helpottuu.

Opinnäytetyön tekijöiden keskenään samojen mielenkiinnon kohteiden vuoksi aihe oli helppo valita aihepankista. Vaikka aihe oli mielenkiintoinen, oli haastavaa etsiä sitä koskevia lähteitä. Hoitotyön vaihto-opiskelijoista ja ulkomaalaisten sairaanhoitajien työharjoittelukokemuksista Suomessa oli yllättävän vähän kirjallisuutta. Joitakin pro gradu -tutkielmia löytyi muun muassa opiskelijoiden kohtaamiin haasteisiin liittyen.

Aluksi opinnäytetyön kirjoittaminen oli hidasta ja vähän laahaavaa, sillä sen kirjoittaminen aloitettiin jo paljon ennen valmistumisajankohtaa. Koimme, ettei opinnäytetyön kirjoittamisella ole kiire. Lisäksi me kirjoittajat asuimme eri paikkakunnilla ja meillä molemmilla oli omat elämämme ja työmme, joten välillä yhteisen ajan löytäminen oli haastavaa. Asettamamme aikataulutavoite oli kuitenkin realistinen, sillä tiesimme, että syksyllä 2015 meillä tulee olemaan aikaa kirjoittaa yhdessä.

Koska lähdemateriaalin hakeminen oli haastavaa, kehityimme hakukoneiden käytössä paljon. Myös sopivan tiedon löytyminen ja hyödyntäminen aiheuttamme läheltä koskettavasta materiaalista tuli tutuksi kirjoitusprosessin aikana.

Oppaan koemme olevan helppolukuinen ja ulkoasultaan selkeä. Oppaan kirjoittaminen englanniksi vei ajallisesti enemmän kuin suomenkielellä kirjoittaminen. Koemme, että kielitaitomme kehittyi kirjoitusprosessin myötä. Mielestämme opinnäytetyömme vastaa toimeksiantajan antamaa aihetta ja omia tavoitteitamme.

7 POHDINTA

Opinnäytetyöprosessi eteni suunnitelman mukaisesti. Pysyimme aikataulussa, vaikka eri paikkakunnalla asuminen ja muu koulunkäynti toi omat haasteensa aikataulujen yhteensovittamisessa. Kesällä pidetty tauko ei haitannut opinnäytetyön eteenpäin viemistä, sillä olimme päättäneet kirjoittaa oppaan ensin ja olimme saaneet sen jo hyvään malliin. Opinnäytetyön raportin kirjoittaminen syksyllä 2015 tuntui luontevalta ja helpolta, koska opas oli käytännössä jo valmis.

Oppaan kirjoittaminen englanniksi toi sopivasti haastetta opinnäytetyöhön. Oppaan sisältö koostuu Hämeen ammattikorkeakoulun hoitotyön vaihto-opiskelijoiden harjoitteluun liittyvistä käytänteistä, jotka ovat hyvin samankaltaisia suomalaisten hoitotyön opiskelijoiden harjoittelujen käytänteiden kanssa. Meillä on kokemuksia työharjoittelusta ulkomailla sekä useammasta työharjoittelusta Suomessa, joten harjoittelujen käytännöt ovat tulleet hyvin tutuiksi. Siksi sisällön luominen oli helppoa.

Hankimme tutkimusluvan, jolla saimme käyttöömmme aikaisempien vuosien hoitotyön vaihto-opiskelijoiden täyttämät palautelomakkeet. Luimme palautteet läpi, mutta koimme vaikeaksi hyödyntää niitä. Palautteita ei ollut päivätty ja ne on kirjoitettu käsin jonka vuoksi hyvin monesta palautteesta oli mahdoton saada selvää. Selkeästi kirjoitetuissa vastauksissa kehuttiin koordinaattorimme tekemää hyvää työtä ja Suomen luontoa, mutta rakentava palaute muun muassa harjoittelujaksosta jäi vähäiseksi. Koimme, että palautteiden selvitykseen nähty vaiva ja ajallinen panostus alkoivat jo lukuvaiheessa olla hyötyjä suurempia oppaan sisällön rakentumisen kannalta.

Raportin teoriaosuuden kannalta eniten hyötyä oli lähteinä käyttämistämme pro gradu -töistä, joista saimme paljon tietoa muun muassa opiskelijan ja ohjaajan rooleista vaihto-opiskelun näkökulmasta. Käsitteinä opiskelija ja ohjaaja ovat tuttuja kaikkialla maailmassa, mutta vaihto-opiskelu tuo ohjaussuhteeseen aivan omat kielelliset, kulttuuriset ja ammatilliset haasteensa.

Jatkossa palautelomakkeessa voisi kysyä vaihto-opiskelijoilta oppaan hyödyllisyydestä ja tarpeellisuudesta. Opasta tulisi myös päivittää harjoittelukäytänteiden muuttuessa. Mielestämme tapaa, jolla palautteita kerätään, tulisi ehdottomasti kehittää. Internetissä

täytettyä palautelomaketta olisi helpompi tulkita ja hyödyntää. Myös päiväyksen merkitseminen on tärkeää, jotta palautteista näkisi kehityssuunnan. Palautelomakkeen tekeminen vaihto-opiskelijoille voisi olla hyvä opinnäytetyöaihe.

LÄHTEET

- Aalto, A., Elovainio, M., Heponiemi, T., Hietapakka, L., Kuusio, H. & Lämsä, R. 2013. Ulkomaalaistaustaiset lääkärit ja hoitajat suomalaisessa terveydenhuollossa – Haasteet ja mahdollisuudet. Raportti 7/ 2013. Tampere: Juvenes Print – Suomen yliopistopaino Oy.
- Abdelhamid, P., Juntunen, A. & Koskinen, L. 2009. Monikulttuurinen hoitotyö 2. painos Helsinki: WSOYpro OY.
- Harjoittelun yleisinfo. Harjoittelujakson verkkoaineisto. Hämeen ammattikorkeakoulu, Moodle. Viitattu 21.10.2015. <https://moodle.hamk.fi/>
- Hartikainen, J. & Kankkunen, P. 2009. Maahanmuuttaja tarvitsee perehdytystä. Sairaanhoidaja. 4/2009. Sairaanhoidaja-lehden arkisto. Viitattu 15.10.2014. https://www.sairaanhoidajaliitto.fi/amatilliset_urapalvelut/julkaisut/sairaanhoidaja-lehti/4_2009/muut_artikkelit/maahanmuuttaja_tarvitsee_perehdy/
- Hyvärinen, R.. 2005. Millainen on toimiva potilasohje? Hyvä kieliasu varmistaa sanoman perillemenon. Duodecim 121. Julkaistu 2005. Viitattu 23.10.2015. <http://www.terveyskirjasto.fi/xmedia/duo/duo95167.pdf>
- Hämeen ammattikorkeakoulu. Tietoa HAMKista. Viitattu 23.10.2015. <http://www.hamk.fi/tietoa-hamkista/Sivut/default.aspx>
- Hämeenlinnan kaupunki. 2015. Maahanmuuttajat. Muuttajan opas. Koulunkäynti ja opiskelu. Suomen kielen opiskelu. Viitattu 21.10.2015. <http://www.hameenlinna.fi/Palvelut/Maahanmuutto/Maahanmuuttajille/Suomen-kielen-koulutus/>
- Kaakinen, J., Gedaly-Duff, V., Coelho, D. & Hanson, S. 2010. Family Health Care Nursing – Theory, Practice and Research. 4. painos Philadelphia: F.A Davis Company.
- Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirin kuntayhtymä. 2014. Sairaalahygieniaohjeet henkilöstölle. Pukeutuminen. Viitattu 21.10.2015. <http://www.khshp.fi/img/file.php?id=96>
- Korhonen, V. & Puukari, S. 2013. Monikulttuurinen ohjaus- ja neuvontatyö. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Kotimaisten kielten keskus. Kielitieto. Kielet. Suomi. Viitattu 21.10.2015. <http://www.kotus.fi/kielitieto/kielet/suomi>
- Kupias, P. & Peltola, R. 2009. Perehdyttämisen pelikentällä. Tampere: Juvenes Print.
- Lahti, L. 2014. Monikulttuurinen työelämä – hyväksi ihmiselle, hyväksi bisnekselle. 1. painos. Helsinki: Sanoma Pro Oy.
- Laiho, S. 2008 Degree Programme in Nursing -linjalla opiskelevien ulkomaalaisten opiskelijoiden ja heidän ohjaajiensa kokemuksia käytännön harjoittelusta. Tampereen yliopisto. Hoitotieteen laitos. Pro gradu -tutkielma.

Niilekselä, L-M. 2015. Statussymboli vai suojavaate? Sairaanhoidajien kokemuksia työvaatetuksensa ulkonäöstä. Lapin yliopisto. Taiteiden tiedekunta. Pro gradu –tutkielma.

Opiskelupaikka 2015. Hoitotyön koulutusohjelma, hoitotyö. Viitattu 21.10.2015. <http://www.opiskelupaikka.fi/Koulutus/Ammattikorkeakoulu/AMK-Sosiaaliala-terveysala-ja-liikunta-ala/Hoitotyon-koulutusohjelma-hoitotyö>

Pirinen, S. 2015 Suomessa opiskelevien kansainvälisten sairaanhoitajaopiskelijoiden opinnoissaan kokemat haasteet ja niistä selviytyminen. Itä-Suomen yliopisto. Terveystieteiden tiedekunta. Hoitotieteen laitos. Pro gradu-tutkielma.

Sairaanhoidajaliitto. Tietopaketti. Opiskelu sairaanhoitajaksi. Viitattu 21.10.2015. <https://sairaanhoidajat.fi/artikkeli/opiskelu-sairaanhoidajaksi>

Vilka, H. & Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Yli-Kaitala, K., Toivanen, M., Bergbom, B., Airila, A. & Väänänen, A. 2013. Monikulttuurinen työpaikka – opas esimiehelle. Helsinki: Työterveyslaitos.

PRACTICAL TRAINING – STUDY GUIDE FOR NURSING STUDENTS

CONTENTS

1	NURSING AND NURSE EDUCATION IN FINLAND.....	1
2	BEFORE YOU START YOUR PRACTICAL TRAINING	1
2.1	Persons in charge.....	1
3	DURING YOUR PRACTICAL TRAINING.....	2
3.1	Working hours	2
3.2	Confidentiality	3
3.3	Working clothes.....	3
3.4	Appearance	3
3.5	Dining.....	3
3.6	Absence from workplace.....	3
4	AFTER YOUR PRACTICAL TRAINING	4
5	ENGLISH – FINNISH FOR NURSING STUDENTS	4
6	USEFUL LINKS AND CONTACT INFO	5
	SOURCES	7

Dear exchange student,

We warmly want to welcome you to study in Häme University of Applied Sciences. This guide is specifically made for nursing students' practical training.

Even though you must be really excited about developing your nursing skills and knowledge you must also be wondering many practical matters like where and when to eat, what to do in case of sickness and where to get information and help during placement. We hope you find answers for most of your questions in this guide.

Practical training period can be sometimes challenging and working in another culture even more demanding, but we sincerely believe that every cloud has a silver lining and we hope you have a good time in Finland!

Welcome to HAMK!

A Practical Guide for International Students

<http://www.digipaper.fi/hamk/67717/index.php?pgnumb=80>

1 NURSING AND NURSE EDUCATION IN FINLAND

In Finland nurses, public health nurses, midwives and paramedics qualify through the same schooling, university of applied sciences (AMK in Finnish). Studies consists of 210 – 270 ECTS credits, and it takes 3.5 to 4.5 years to complete the studies depending on your degree program. In Finland, the National Supervisory Authority for Welfare and Health also known as Valvira, grants upon application the right to practice and use the occupational title of healthcare professional. Valvira also registers all persons granted professional practice rights. Generally all health care professionals working in Finland must speak well enough either Finnish or Swedish. (Finnish Nurses Associatio)

For more information:

http://www.nurses.fi/nursing_and_nurse_education_in_f/nurse-education-in-finland/

2 BEFORE YOU START YOUR PRACTICAL TRAINING

HAMK has named a contact lecturer to help you out during your placement. If you have any questions or you need guidance do not hesitate to ask!

The international coordinator Kirsi Liimatainen will give you the contact information for your placement so you can contact the placement and ensure your schedule for the first day. If you are not working in hospital or health center we recommend you to ask about working clothes, if you can wear your own clothes or if they have working clothes for you.

Before your placement begins, the coordinator will give you a lot of information about the placement. If you are working in hospital you will make a visit there with the international coordinator. The coordinator will show you the changing rooms. You will also get your own locker for your clothes.

2.1 Persons in charge

HAMK contact lecturer is your support and mentor in academic issues during your placement. You keep in touch with

your contact lecturer via email or by phone. The contact lecturer will visit your placement at the time of evaluation.

Tutor nurse is your primary and first support during your placement. Tutor nurse is your mentor and with tutor nurse you make a plan how to reach your placement goals. Tutor nurse guides you through your training.

As a student you have the most important role to make your practical training successful. If you have some goals or an assignment from your University you should inform your tutor nurse and HAMK contact lecturer but it is your responsibility to take care of them as well as your working hours. Tutor nurse and contact lecturer help you out if needed.

During your placement be active. Do not hesitate to ask questions and feedback. Remember that you are always responsible for your actions. Make an agreement with your tutor nurse what things you want to learn and let your tutor nurse always guide you first. Do not do any nursing procedures if you are not certain how to do them.

3 DURING YOUR PRACTICAL TRAINING

Finland is a bilingual country. The two official languages are Finnish and Swedish. In Finland the working language is Finnish or Swedish.

Most Finns speak Finnish as a mother tongue and most common foreign language spoken by Finns is English and it is widely spoken.

3.1 Working hours

Typical working week in Finland is 37, 5 hours, including daily 20 minutes lunch break and one 10 minutes coffee break.

In Finland it is very important to be on time, so if you have to be in the ward at 7.00 a.m. it means that you have already changed your working clothes on and you are at the ward, ready for work.

3.2 Confidentiality

Confidentiality is one of the core duties in health care and in Finland, it means that you cannot use any medical records in your assignment and patients cannot be identifiable. We recommend that you talk with your tutor nurse and HAMK contact lecturer about confidentiality in Finland.

3.3 Working clothes

In Finland hospital placement usually provides working clothes for you but in community nursing placements we recommend you to ask if they provide working clothes. Usually you are not allowed to use your own clothes, except for the working shoes. It is recommended to use working shoes, which are made to support your feet and are comfortable to wear.

At the hospital ward, there are lockers for your personal belongings, so you do not have to leave them to the locker at the changing room.

3.4 Appearance

When you are working at the nursing environment in Finland, it is important to look tidy: Excessive makeup, nail polish or accessories, including piercings or jewelry are not allowed. You are not allowed to use artificial nails or perfumes.

Nursing environments in Finland are typically smoke free.

3.5 Dining

School does not provide lunch for you, but there is a refrigerator for your packed lunch at the placement.

At the hospital you can purchase lunch from hospital's staff cafeteria at a student price, there is a canteen for staff and visitors as well. Ask more information about cafeteria's opening hours etc. from your tutor nurse or coordinator.

3.6 Absence from workplace

Winter season in Finland is influenza season as well, so if you are unlucky and get sick you should inform your placement, and HAMK contact lecturer before your shift is supposed to

begin. If you need to see a doctor, contact to your local health center or private medical clinic.

If you need a day off for other reasons you need to schedule it with your tutor nurse and with your contact lecturer.

It is your responsibility to make a plan with your University, HAMK tutor lecturer and tutor nurse how to compensate lost working hours.

4 AFTER YOUR PRACTICAL TRAINING

Remember to give feedback for HAMK about your exchange!

Please fill in Häme University of Applied sciences feedback form (given by coordinator) and tell us how your exchange went. We appreciate your feedback!

5 ENGLISH – FINNISH FOR NURSING STUDENTS

It is often said that Finnish is a difficult language. However, you will learn it at least a little bit during your practical placement. Luckily, also English is a very well-known language in Finland and many Finns can speak it, but for elderly people it is more unknown. Here is a short dictionary of some everyday words and phrases from English to Finnish. It will help you in the beginning of communicating with a new language.

Hi = Hei

Thank you = Kiitos

Here you are / you're welcome = Ole hyvä

Sorry, excuse me = Anteeksi

I am (name) = Minä olen

You = Sinä

Woman = Nainen

Man = Mies

Hospital = Sairaala

Laboratory = Laboratorio

Medicine = Lääke

Doctor = Lääkäri

Nurse = Hoitaja

Registered nurse = Sairaanhoitaja

Student = Opiskelija

Patient = Potilas

Room = Huone
Toilet = Vessa (WC)
Curtain = Verho
Table = Pöytä
Chair = Tuoli
Shoes=Kengät

Weight = Paino
Height = Pituus
Blood pressure = Verenpaine
Pulse = Pulssi

Morning = Aamu
Evening = Ilta
Night = Yö

Breakfast = Aamupala
Lunch = Lounas
Dinner = Päivällinen

Sick = Sairas
Fever= Kuume
Temperature= Lämpö
Bell = Soittokello

More information about Finnish language and pronunciation:

http://wikitravel.org/en/Finnish_phrasebook

<http://www.omniglot.com/writing/finnish.htm>

6 USEFUL LINKS AND CONTACT INFO

Lahdensivu campus address:
Korkeakoulunkatu 3
13100 Hämeenlinna

International Coordinator
Kirsi Liimatainen +358 40 0927181
kirsi.liimatainen(at)hamk.fi

More information about Hämeenlinna region and Hamk University of Applied Sciences education, campus, driving instructions to Lahdensivu campus, contact info for exchange students etc:

<http://www.hameenlinna.fi/Kaupunki-info/english/>

<http://www.visithameenlinna.fi/en/>

Instagram: visithameenlinna #visithameenlinna

<http://www.hamk.fi/english/Sivut/default.aspx>

<http://www.hamk.fi/english/applicants/exchange-studies/Sivut/default.aspx>

<http://www.hamk.fi/english/about-hamk/locations-and-maps/hameenlinna-campus/Sivut/default.aspx>

<https://hameenamk.sharepoint.com/kv-toiminta/Jaetut%20asiakirjat/Entering%20Finnish%20Professional%20Life.pdf#search=code%20of%20conduct>

The official travel guide of Finland:

<http://www.visitfinland.com/>

Instagram: ourfinland #visitfinland

SOURCES

Nursing and nurse education in Finland. 2015. Finnish Nursing Association. Viitattu 7.3.2015. http://www.nurses.fi/nursing_and_nurse_education_in_f/nurse-education-in-finland/